

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtno K 5'—, mesečno K 1'70. — Z inozemstvom celoletno K 30'—, Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po: pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Grof Barbo in Kočevarji.

Dne 14. t. m. je govoril grof Barbo, drž. in dežel. poslanec v Kočevju daljši govor o državnih in deželnih politiki in je pri tem povedal nekaj besedi, ki so tudi za nas važne. Na shodu je bil tudi kočevski nemški poslanec knez Auersperg. Eger iz Ljubljane se je opravičil in tudi nemški narodni minister Schreiner je bil šele v zadnjem trenutku toliko zadržan, da vkljub svoji obljubi ni mogel obiskati kočevsko deželico.

Predsedoval je shodu župan Loj, shod je bil — po mnenju graške dnevne pošte izraz svobodomiselnega in narodnega čustva, ki prevladuje med kočevskimi kmeti in meščani.

Grof Barbo je govoril kot zastopnik kočevske »dežele«. Grof Barbo je član nemške agrarne stranke in kot tak član nemškega »nacionalverbanda«. Grof Barbo je rekel, da je nemško in nenarodno, ako kočevski volilci letajo za slovenskimi poslanci. Nemški poslanci baje dovolj skrbje zanje. Kočevarji imajo svojega nemškega poslanca, kateremu naj po tožijo vse križe in težave...

Grof Barbo je govoril tudi o nemških političnih strankah. Gesmann je bil hudobni duh kršč. soc. stranke. On je zakrivil, da je pred časom tudi v kočevski deželi nastal boj in razpor. Gesmann je vse zavozil. — Kočevarji pa, ki so narodno zavestni in svobodomiselnosti so ta razdvoj kmalu premagali. Kršč. socialci so se baje celo s soc. demokrati vezali. — O položaju v parlamentu ni mogel grof Barbo nič določnega povedati. Položaj je tak, da se danes ne ve, kaj bo jutri. Vlada nima nikake avtoritete... Velikih vprašanje se parlament ne upa lotiti... Vse je odvisno od češko-nemške sprave. To v splošnem. Zanimivo pa je, kaj je grof Barbo govoril o šolstvu in univerzah. Grof Barbo je rekel: Vsaka nemška visoka šola v Avstriji je nesmisel. Švindel je, ako se pravi, da kulturni interesi nemških narodov v Avstriji zahtevajo univerze. Za Slovence bi bilo škodljivo, če dobe nemškemu vseučilišču, žal da se je naredil prejšnji s tem, da se je dovolila Čehom samostojna češka univerza... Italijanska fakulteta ne sme biti na noben način niti v Gradcu, niti na Dunaju, niti na Tirolskem... Nemški alpski poslanci stoje na tem, da se to ne sme zgoditi itd.

Tako je učil Kočevarje grof Barbo — in Kočevarji so seveda verjeli.

V Avstriji je sedem univerz: 5 nemških, 3 slovanske (od teh sta 2 poljski, Lvov in Krakov, 1 pa češka, Praga). Te tri univerze, ker niso nemške so — nesmisel. — Človek strmi pred tako ničnostjo in si je ne more drugače razlagati, kakor da je grofa Barbe stavek — nesmisel. — Danes vsak otrok ve, da ima Avstrija več slovanskih nego nemških prebivalcev, torej bi moralo biti več slovanskih univerz nego nemških, ali pa bi morale biti vsaj nemške univerze urejene tako, da bi imele na njih vsi enake pravice. Pa ni niti eno niti drugo. Češka univerza je prva za dunajsko in učenjaki češke univerze so dunajskemu parlamentu in vladi izborni služili s svojim znanjem (Braf, Fiedler, Kajl, Masaryk). Ali je to nesmisel?

Kje naj bi bili vzrastli ti učenjaki, če ne na tleh svoje samostojne univerze... (Na nemških univerzah bi jih bili odklonili, kakor odklanjajo sedaj vse slovanske profesorje!) Hoteli smo samo pokazati, kako grof Barbo uči Kočevce. Drugo je vse jasno!

Čitateljem „Dana“ v Trstu in drugje.

Nekateri naši čitatelji razumevajo napačno smer in pomen tržaške rubrike v našem listu, kakor počnejo nekateri razumeti našega stremiljenja glede juga Slovenije.

Popolnoma napačno je stališče, da bi bil naš namen konkurirati katerimkolisbi lokalnim listom na naši narodni meji. Ti listi so v posameznih krajih neobhodno potrebni. Vendar nam je izven lokalnih zadev potreba začrtavati splošno slovensko smer — preko provincialnih meja.

In to nalogo izpolnujemo mi!

Naš stalni poročevalec n. pr. v Trstu ima nalogo, da nas informira in nam poroča o kulturnem gibanju Slovencev v Trstu. Gre se nam v prvi vrsti za to, da kulturno zvežemo Trst in Ljubljano in istotako z drugimi deli Slovenije, ker mi ne smatramo tržaških slovenskih zadev le kot lokalnih zadev, ampak smatramo vsa kulturna tržaška vprašanja za splošno narodna in slovenska vprašanja.

Zavedati se moramo, da je Trst del celote našega naroda in da na razvoju Slovencev v Trstu niso zainteresirani le Tržičani, temveč so zainteresirani vsi Slovenci. Adria ne sme ostati samo točka lokalnega programa tržaških Slovencev, temveč ima postati vprašanje splošno slovensko narodnega vprašanja.

Slovenski centrali se mora Trst odpreti, da v jasni sliki vidi kulturno, gospodarsko in narodno stanje tamošnjih Slovencev; da si ne bomo po spoznanju drug drugega — tuji. Lokalni separatizem nam je mnogo škodoval, kar nam kaže naša borna zgodovina razvoja.

Torej v prvi vrsti nam je neobhodno potrebno razmišljanje kulturnih tržaških vprašanj tamošnjih Slovencev na ven in je to smatrati kot skupna občeslovenska vprašanja, pač pa manj lokalna vprašanja političnega značaja. Posebno v zadnjem času se moramo zavedati te skupnosti, ko nam preti še vse silnejša nevarnost v Trstu od nemškega koloniziranja, kakor od italijanske strani same.

Spominjamo se, da so zborovali l. 1910., 13. marca na Dunaju zastopniki Nemcev iz južnih dežel. Zborovali so pod firmo »Wiener Deutsche Klub« in so po obravnavi germanizacije v južnih deželah sklenili sledečo resolucijo:

1. Jugoslovansko vprašanje je smatrati ravno tako važno in je nastopati proti njemu ravno tako kakor proti češkemu vprašanju. 2. Nemški narod si ne sme nikdar pustiti zapreti pota do Adrije

In če pogledamo danes v Trst, vidimo takoj, da Nemci v Trstu stalno in tiho napredujejo. Nemci imajo v Trstu že popolno šolstvo; njih trgovine se vedno bolj množijo; nemški denarni zavodi se množijo in obrtni izdelki iz nemških tovarov se uvažajo vedno v večji meri v Trst. To da razumeti, da ni samo za tržaške Slovence neobhodno potrebno spoznavanje teh razmer, temveč za vso Slovenijo.

In za tržaške Slovence ni nič manj važno, da spoznavajo položaj splošne Slovenije. Prižnavamo, da lokalni listi seznanjajo svoje čitatele tudi s splošnimi slovenskimi zadevami; toda v tisti meri mu je nemogoče, kakor iz centrale. Naš list pa ne stremi za nikakimi strankarsko-politiškimi cilji v ti zadevi, temveč za splošno kulturno političnimi.

Vsakdo je lahko do danes spoznal, da je

naš list strogo kulturno-politiški list in nihče mu ne more v tem oziru oporekati na važni funkciji in nalogi, ki jo ima zastopati v slovenskem narodu.

K tem pripomorejo naši dopisniki in naročniki.

Zatorej so tudi vsi predsodki neupravičeni in trezni pogled v našo smer in bodočnost ovrže takoj vse predsodke. Mi ne zastopamo speciálnih interesov nobene stranke in ne struje, temveč delujemo na realizaciji naprednega kulturno-politiškega programa združene Slovenije.

Italijansko brodogradje.

Dolgočasne italijansko-turške vojne neče biti konca. Italijani imajo velike težave, ker se Turčija na noben način neče udati. Javno mnenje v Italiji je navdušeno za vojno — toda zelo jezni so Italijani, da njihovo ladje ne dela onih čudežev, kakor so pričakovali. Znano je namreč, da so Italijani na vse ladje zelo ponosni. Ob začetku vojne so največ pričakovali ravno od svojega ladjevja. Toda to ladjeve — stoji v Tarantu in čaka. Česa čaka? Konca? Ali se ne upa udariti na stare turške ladje iz katerih so se Italijani tako norčevali? Saj so nekateri videli že oddaleč, kako prodira italijansko brodogradje skozi Dardanele, kako beži vsa turška mornarica v skrite kote in marsikak Italijan je sanjal, da italijansko ladjeve bombardira sam Carigrad, iz katerega beži sultan z vsem svojim haremom. Pa ni bilo nič takega. Danes je v Italiji javno mnenje, da bi edino bojno ladjeve prisililo Turčijo, da sklene mir in prizna Italijanom Tripolis. Zato se pojavljajo v Italiji glasovi, da naj se ne čaka nikakih velevali — ampak naj se kar na svoje roke napravi odločilni napad z mornarico, ker je gotovo, da bo Turčija še vedno rekla — ne. Toda italijanska vlada take navdušene nasvete — odklanja. Zakaj? ker jih mora in ker se ne sme gibati, kakor bi hotela. Ali pa se ne more. Značilno je, da je tekom vojne morala slavna laška mornarica že dvakrat menjati svojega poveljnika. Zadnje dni je bil odstavljen admiral Faravelli, češ da ni zdrav. Izkazalo se je baje, da je bil že dolgo bolan najetih. L. 1911. se je s takim ponosom sestavljal broj pomorskih italijanskih junakov, zdaj pa se je pokazalo, da sta bila dva glavna višja poveljnika Aubry in Faravelli bolna, da nista bila za vojno. To je zaničljivo! In sedaj, ko je šel Faravelli so Italijani zelo hudi! Boje se, da bodo drugi se slabši. Na njegovo mesto je prišel Leone Viale, ki je od leta 1902. admiral in komandant drugega mornariškega oddelka. Ali bo ta znal kaj več? Značilno je, da naj vodijo boje — bolni ljudje. Pa eni pravijo, da s tisto boleznijo ni tako resno, ampak da pač admiralji včasih ne vedo, kaj in kako bi. Tako se vleče draga vojna, mornarica stoji v Tarantu in Italijani pričakujejo zmag. Zato je važno vprašanje o italijanskem bojnem ladjevju na dnevnem redu.

Henry Brisson.

V nedeljo je umrl v Parizu predsednik francoske poslanske zbornice Henry Brisson, eden najmarkantnejših pojavov v sedanjih francoski politiki in duša radikalne stranke. Ime novali so ga resnega in strogega, v stranki je užival ugled velikega svečenika. Vzgojen je

bil v republikanski ideji, rojen leta 1835. je izrastel v šoli druge republike; kot republikanec je stopil za čas cesarstva v opozicionalne vrste in pisal za takratni republikanski in proti monarhistični list »Temps« duhovite članke; pri volitvah leta 1869. je propadel, a ko je bila zopet proklamirana republika je prišel l. 1871. v poslansko zbornico. Parižani so ga poslali v narodno skupščino, zato se tudi ni udeležil komune, a delal je za pomilovanje uprizoriteljev komune, dasi brez uspeha. Na skrajni levici se je boril proti zmernim republikancem in dosegel zmago radikalne stranke. Podpredsednikom zbornice je bil izvoljen l. 1879., a predsednikom l. 1881., ko je Gambetta sestavil svoj veliki kabinet. Ko je leta 1885. padlo Ferryjevo ministrstvo, je sestavil Brisson nov kabinet in si pridržal justično ministrstvo. Njegovo ministrstvo je ostalo dolgo na površju, radikalcu so mu zamerili, ker ni pri proporcionalnih volitvah podpiral službenih kandidatov; dasi je bilo njegovo stališče omajano, prigrisal je svojo kandidaturu za predsedniško mesto a je podlegel, kakor je podlegel pozneje tudi proti Casimiru Perieru in Julesu Faureju. V letu 1894. je bil ponovno izvoljen zborničnim predsednikom, a ostal je na tem mestu do 28. julija 1898. ko je bil sredi največjega in najsilnejšega nacionalističnega boja po padcu Melinovega kabineta pozvan znova na čelo vlade. Toda tudi njegovo drugo ministrstvo je bilo jako kratko, trajalo je samo štiri mesece, ali ta doba je bila najburnejši čas tretje republike. Par dni potem, ko se je predstavil zbornici novi Brissonov kabinet, govoril je vojni minister Cavaynac oni svoj znameniti govor, ki naj bi končal Dreyfusovo afero; ali polkovnik Picquart ga je obtožil veleizdaje, ker je predložil baje zbornici ponarejene dokumente. S tem se je afera, mesto da se konča zopet začela — še zaostila. Trije vojni ministri so se menjali v kratki dobi: Cavaynac in generala Zurlinden in Chanone. Polkovnik Henry se je v ječi usmrtil in proces Dreyfusov se je vzlic nasprotstvu justičnega ministra obnovil. Teatralna demisijs generala Chanoinea na govorniški tribuni v parlamentu je provzročila tudi padec Brissonovega kabineta. Takrat se je zdelo, da končuje odlični radikalec Brisson svojo politično karijero. A delal je natihem, a kljub temu ej pri volitvah leta 1902. propadel v Parizu proti nacionalistom; izbral ga je pa Marseille, mesto je potem skozi deset let zastopal v parlamentu. L. 1904. je bil zbran zopet predsednikom, in dve leti pozneje je propadel proti Doumeru; izvoljen pa je bil zopet leta 1906. po volitvah, kjer je zmagala na vsi črti radikalna stranka, katera mu je vedno izkazovala še večje spoštovanje in zaupanje, pa tudi njegovi politični nasprotniki niso vodili več boja proti zaslužnemu politiku. V Franciji se voli namreč zbornica in predsednik vsako leto, tako je mogoče, da je bil Brisson od leta 1881. izvoljen predsednikom sedemnajstkrat. Smatrali so, da je že predsedniško mesto njegova last in pravica. Brisson je bil impozantna postava, mogočno je sedl na svojem predsedniškem stolu; kot predsednik je bil popolnoma nepristranski a je znal spretno pripomoči padcu kabineta, ki mu ni ugajal. Velik govornik ni bil nikdar. V moralnem oziru je bil najpopolnejši človek, nosen je bil na to že raditga, ker je bil obenem najdelavnejši in najtemelnejši nasprotnik klerikalizma. Bil je v javnem življenju tako markantna oseba, da ga je pisatelj Loyson vzel kot junaka svoje drame »Apostol«. Brez

»Toda, ako planejo nad nas s topovi?« vpraša Netkovič.

»To bilo slabo!« reče pop Dimč v skrbeh. »Ah, kaj, saj si tudi mi zamoremo omisliti topove,« omeni gospod Fratu: »jaz kaj rad dam svoj leseni možnar. Pokal bo kakor Krupp... Tako naj jih dajo tudi drugi. Na ta način nastane cela artilerija.« Po teh besedah se Fratu ponosno ogleda naokrog.

»S tvojim možnarjem ne bo nič... Da bi pobiral razpokane možnarje od babic, o tem bi bilo smešno celo govoriti,« omeni Ognjanov; »da so nam pa topovi potrebni, to je gotovo, že sam njihov grom grozno vpliva na sovražnika... Topove je moči narediti iz črešnjih debel lepo izvrtati in močno okovanih z železnimi obroči. Takšne topove so imeli v poljski vstaji.«

Mnenje Ognjanova se je odobrilo in sprejelo enoglasno.

»Bukče jih bo delal,« reče Mičo. »Da Bukče? Mi že vemo, komu zaupamo ta posel!« zakliče Ognjanov.

»Ali poznaš tega bečvarja? To je sloveč človek!« reče doktor.

»A črešnjevi topovi! Kdo si da sekati črešnje?« vpraša Vragov.

»Nezaslišano! To so malenkosti,« se oglasi Netkovič, »to skrb prevzamemo nase jaz.«

»Sprejme se. Priredba topničarstva se naloži Netkoviču,« govori Ognjanov smehljaje se. »A sedaj pojdemo dalje. O čem imamo še razpravljati Gančo?«

»Najglavnejše vprašanje je denar. Nikotičo nam je naročil puške iz K., najpozneje jutri plačamo puške ter naj jih vzamemo in prepeljemo semkaj... Boji se, da so Turki že nečesa zavohali.«

(Dalje.)

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

»Kaj je s teboj, Kolčo?« ga je povpraševal sočutno doktor, iskajoč na licu nekeke znakovne znorelosti. »Nu, domislite si! Živ je!« je kričal Kolčo, planivši sedaj proti doktorju. »Vivat, grof živi!«

»Kaj? Bojčo?« To vprašanje se oglašilo nakrat iz deseterih ust.

»Ali res živi?«

»Kolčo, ti se šališ, ali pa te je kdo nalagal,« reče baj Mičo strogo.

»Toda živi, živi, baj Mičo! Stiskal sem mu roko, poljubil ga na usta, čul sem njegov glas, skoro bi bil to videl. Ali še ne verjamete?«

Vse na Kolču je kazalo, da se ne šali. Ogledali so drug drugega kakor začarani...

»Kje je?«

»Pri vratih čaka, mene pa je poslal, naj vas obvestim... Dospel je bil prav ko sem odpiral. Tudi po rokah sem ga spoznal.«

V tem hipu so videli, da so se vrata na dvorišču odprla in je vnišiel kmet. Imel je na glavi oguljeno kučmo, na sebi širok kmečk, z volno ven obrnjen jopič v roki pa je držal dvojce pišček. Eno oko, ki ga je bolelo, je imel zavezano.

V vsakem slučaju bi si nihče ne bil mislil,

da ta kmet je Ognjanov. Sedaj so ga nakrat spoznali vsi. Spoznali so ga bolj z dušo, nego z očmi.

Mičo je skočil k durim in klical z navidezno mirnim glasom:

»Baj Petko, semkaj, semkaj, da vidimo, kaj imate.«

Toda glas ubogega predsednika je bil stisnjen in gluh, kakor bi ga nekdo držal za grlo.

Ognjanov je počasi premeril dvorišče ter premočen in blaten s težkimi koraki odšel navzgor po stopnjicah in dejal z zamolklim glasom:

»Baj Mičo, ako ti s svojimi šlebedrami oblatim tla.«

Nato je vnišiel v sobo.

Navzoči so priskočili ter objemali od mrtvih vstalega. Koliko je bilo tu izpraševanja, truščnih in radostnih klicev! Ognjanov je bil navidezno najmirnejši izmed vseh.

Ko so se nekoliko pomirili, reče baj Mičo s solzami v očeh:

»Predsednik, zasedi svoj prostor, posvetovanje še ni končano.«

»Sprejemem, toda samo za danes,« odvrne Bojčo smehljaje ter se vsede v kot. Šele sedaj so zapazili, da so tudi njemu igrane solze v očeh. To nehinavsko, vneto prijateljstvo ga je globoko ganilo.

Baj Mičo, pokazavši mu Kandova, reče:

»Gelj, tudi Kandov je postal danes naš brat.«

Pogleda Ognjanova in Kandova se srečata.

»Gospod Kandov, Bolgarska zasluži, da se potrudimo zanjo.«

»Da, da zanjo pretrpimo celo smrt,« odvrne Kandov.

In baj Mičo je zadovoljno gledal Ognja-

nova ter se ga ni mogel dovolj nagledati.

»Sedaj te tako kmalu ne damo,« reče in odide v vežo. Belizar, prinesl iz kleti onih dvanajst polen in položil jih tukaj!«

Njegov sin je prinašal iz skrivališča dvajset pušk ter jih razstavil za durmi.

Sedaj zapri duri na ključ in s ključavnico.

IX.

Ognjanov predsednik.

Posvetovanje pod vodstvom Ognjanova se je nadaljevalo.

Mnoga važna vprašanja so se reševala. Med njimi tudi vprašanje o obrambi mesta, kajti bivalci so se držali neprestano pripravljeni vsled strahu pred turškim napadom, o katerem se je govorilo. Gančo Popov bi se imel pobriniti za osnivanje tajne straže, čije naloge bi bila: slediti okrog mesta. Sprejeta so bila še nekatera druga sredstva; tudi čuječnost redarstva je bila zazibana v spanec. Čital se je dopis od pangpurskega komiteta. Dopis je bil dolg ter je obsegal množico migljajev, zapovedi in naročil, da bi se delavnost komiteta soglašala s splošnim načrtom o uredbi vstaje.

Podpisani je bil Benkovski. Dalje je predložil Strandžev račun za svinec in smodnik, ki ga je sprejel in razdal, isto tako obvestilo o skladu pušk, še ne plačanih in radi tega pridržanih v K.

»Z oborožbo pojde torej dobro,« je omenil Ognjanov.

»Ves tabor zamoremo pozdraviti z ognjem ter se vzdržat na utrdbah dvajset dni,« odvrne pop Dimčev.

Utrdb seveda ni bilo nikakih; pop je imenoval tako ograje okrog naročnikov za mestom.

vsake hlinjene skromnosti je želel postati predsednik francoske republike in morda bi prihodnje leto tudi zmagal, da ni končala smrt njegovega burnega političnega življenja.

DNEVNI PREGLED.

Podlost slovenskih klerikalcev. Žalostne razmere na Hrvaškem so našle odmev v vsem civiliziranem časopisju, samo Slovenski klerikalci so izjema, ti napadajo in sumničijo hrvaško opozicijsko časopisje z največjo nesramnostjo. Tako je te dni ljubljanski »Slovenec« pisal o zagrebškem dnevniku »Obzor«, da stoji v neki sumljivi zvezi s komisarjatom, da je bil oproščen glede vplačila kavcije. Mi smo že naprej vedeli, da je ta vest podla izmišljotina Slovenčeve redakcije, a hoteli smo počakati na »Obzorov« odgovor. Res današnji Obzor prinaša odgovor na to Slovenčevu lumparijo in pravi, da je ta »Slovenčeva« vest največja podlost. **Obzor imenuje Slovenca »organ za poneumnevanje slovenskih klerikalcev«** ter prinaša uradno potrdilo, ki v njem policija potrjuje prejem Obzorove kavcije v znesku 5000 kron. Konča pa Obzor: **Da se pa take infamije ne širijo tudi nadalje po Sloveniji, naročili in pooblastili smo ljubljanskega odvetnika dr. Vi. Ravniharja, da uložijo tožbo proti »Slovencu«, ki mu bo še žal, da je naseljen kakemu smrkvavcu iz Zagreba!** V ti zadnji točki se Obzor pač moti, Ker Slovenec ni dobil nikakega poročila iz Zagreba, take infamije nastanejo vedno le v uredništvu Slovenca. Pač pa bodo sedaj Hrvati spoznali, kake prijatelje imajo v slovenskih klerikalcih, ki njihov organ tako podlo sumniči vrljo časopisje v težkem sedanjem boju, ki psuje Hrvaško in to celo pravaše in katoličane. **V času, ko se hrvaško časopisje bori proti Cuvajevemu nasilstvu, mora Obzor vlagati tožbo proti »Slovencu«, da tako odgovori na klerikalne podlosti!** Skrajna sramota je to za slovenske klerikalce!

Zatirani in preganjani ljubljanski Nemci! tako bi človek mislil, ako čita žalostinke, ki jih prepeva znana zelena miza ljubljanske kazine v »Grazer Tagblattu«. In kdo je prizadejal najnovejši udarec temu zatiranemu nemškemu plemenu v Ljubljani? Nikdo drugi nego gojenci rakovniškega salezijanskega zavoda, ki so zadnjič priredili nek izlet, v svojih vrstah so nosili vseslovanske zastave, njih godba je igrala mimo kazine (groza!) slovensko himno »Naprej!« in »zloglasni slovenski Hetzlied« Hej Slovani! — To je na ljubljanske kazinate tako delovalo, da si otrsajo sedaj v graških štimcah svojo jezo nad Salezijanci in hujskajo k bojkotu. Seveda odgovarja to popolnoma civilizaciji ljubljanskih kazinotov, da napovedujejo bojkot takemu človekoljubnemu zavodu, kakor je rakovniški. A stvar ima na sebi še druge zanimivosti; v sprevedu smo videli dve zastavi, slovensko trobojnico in cesarsko zastavo, ne vem katera teh dveh je ljubljanskim kazinotom vseslovanska; belo modra rdeča zastava je vendar deželna zastava, torej ne more biti vseslovanska, cesarska pa gotovo tudi ni vseslovanska; druge zastave ni bilo v sprevedu, mogoče, da so kazinoti v svoji razburjenosti, ko so slišali slovensko himno, videli še tretjo zastavo, kakšno, tega ne povedo! Ti ubogi zatirani Nemci zelene otoka postajajo vedno predrznjejši, sedaj že protestirajo proti temu, da bi se po Ljubljani nosila slovenska trobojnica in igrale slovanske pesmi! No pa tega se bodo morali ti gospodje že navaditi; saj kazina se ni podrla, prihodnjič naj si pa zamaše ušesa in oči!

Srečni Barjani. Klerikalci sedaj pozvedujejo po Barju, kako mestni magistrat ljubljanski razdeljuje podpore. Lansko leto namreč po krivdi klerikalcev več Barjanov ni dobilo podpor. Pri tožili so se prazdeti in so dobili od vlade še 3000 Kpodpore. Letos je ta denar razdelil napredni mestni magistrat in klerikalce grozno skrbi, kako to, da letos ni nobenih pritožb. Zato sedaj rujejo, ker se jim gre za glasove volilcev in skušajo delati zgago. Lansko leto naj bi upili, ko so oni prizadejali toliko krivic. Nismo še pozabili, kako so počenjali na Barju s krompirjem. Če pa pričnemo naštevati vse krivice, ki so jih samo v zadnjih letih prizadejali klerikalci Barjanom, potem se bodo pričeli gospodom v »Katoliški tiskarni« jeziti lasje.

Dva brata. Pristna dva brata sta občinska svetovalca Zajc in Štefe. Klerikalci ju imajo tako za neka pajca, ki sem pa tam napravita kako komično burko. Tako sta v nedeljo na klerikalnem shodu v »Ljudskem domu« igrala »kašperiteater«. Zajc je nastopil kot neusahljiv požiralnik, Štefe pa kot duševni akrobat. Vendar dostojneje sta se le obnašala nego v občinskem svetu. Kakor čujemo, bodo »komedije« v Ljubljani sedaj odpravili, ker bodeta dr. Zajc in Štefe redno vsako nedeljo prirejati shode v »Ljudskem domu«.

Štefetove laži. Štefe je v nedeljo na shodu nagromadil na občinski svet ljubljanski toliko laži, da jih menda sam sebi ni veroval. Pa Štefetu se ne čudimo, saj ima že iz uredništva »Slovenca« prakso v zavijanju resnice in lažanju, kajti priznava je, da je »Slovenec« list, ki najbolj laže. Saj je celo sam ljubljanski škof se pritoževal čez laži, ki jih priobčuje »Slovenec«. Zato od Štefeta kot občinskega svetovalca ne pričakujemo več, kakor od kakega drugega »Slovenčevega« urednika.

Glas iz občinstva. Iz občinstva smo dobili poročilo, da vsi odobravajo sklep naprednih deželnozborskih poslancev, ki so sklenili revidirati — po Štefetovem vzoru — pisarne v deželnem dvorcu. Posebno se priporoča, da natančno pregledajo knjige o računih in izdanem denarju deželnih davkoplačevalcev.

Klerikalci agitirajo za Kranjsko hranilnico. »Slovenec« z vsem žegnomo našteva vrline »Kranjske hranilnice« za klerikalne namene na Kranjskem. Te prodane duše bi postavile na prodaj kmalu še samega sebe za par grošev. Mi vprašamo klerikalce le to, če ni denar, ki ga razdeljujejo Nemci — sloven. denar. Ne slepimo samega sebe! Kje so že časi za nami, ko je slovensko ljudstvo nosilo v »Kranjsko hranilnico« svoj denar, od katerega se sedaj rede Nemci in iz katerega dajejo podpore v desetti-

sočih za ustanavljanje nemških zavodov na Kranjskem, ki imajo namen germanizirati nas, Slovence. »Slovenec« bi moral praviloma nositi mesto sedanjega imena — ime Iškarijot ali pa Efilajt.

Kaj se lahko dogodi avstrijskemu državnemu poslancu na jugu monarhije. Nemško nacionalni poslanec Einspinner se je mudil pretekle dni v Dalmaciji, prišel je tudi v Kotor in šel na sprehod po trgu ter opazoval tam Črnogorke, ki so prodajale sir. Kar naenkrat stopi k njemu neznan gospod, ki ga vpraša, kaj dela tam; smeje mu odgovori poslanec, da gleda čedne črnogorke. Tujec ga vpraša: »Kdo ste!« ter se mu legitimira kot detektiv političke oblasti v Kotoru. Poslanec Einspinner vzame svojo državnozborsko legitimacijo ter se tako legitimira. Ali detektiv legitimacije niti pogledal ni in je napovedal poslancu aretacijo. Ta je seveda šel takoj z detektivom na okrajno glavarstvo, kjer je odločno zahteval, da naj ga peljejo h okrajnemu glavarju, tam je poslanec odločno protestiral proti takemu postopanju političke oblasti in izrazil svoje začudenje, kako se more sploh na tak način nadlegovati tujec. Okrajni glavar se je opravičeval na vse načine in prosil oduščenja ter v pomirjevanje poslancu povedal, da je detektiv, ki je poslanca Einspinnerja aretiral, tako vreden, da je lansko leto aretiral v Kotoru celo neko vojvodinjo. Poslanec Einspinner pripominja popolnoma pravilno k temu dogodku: Ta slučaj, ki je bil meni le v zabavo, se mi zdi toliko markantnejši, ker jaz poznam vse kotorske utrdbne mogoče bolj, kakor vsi politički uradniki kotorski, saj sem služil pri trdnjaviški artileriji v Kotoru. To pa, kar se je zgodilo meni, zgodi se lahko vsakemu potniku, le da bi se vsak tako srečno ne izmotal, ker vsak potnik ni državni poslanec in se tudi ne more tako hitro legitimirati, kakor sem se jaz. Naravnost nerazumljivo je, kako je tako potovanje političkih oblasti mogoče ravno krajih, za katere se država trudi, da jih odpre najširšemu tujskemu prometu. Po mojem mnenju, naj se nameščajo v Kotoru na tako odličnih političkih mestih le inteligentni ljudje, ki bodo znali preprečiti tako postopanje podrejenih organov! Te pripombe so popolnoma umestne! Kako naj se širi tujski promet v Dalmaciji, ako vidijo detektiv v vsakem potniku le špijone in ogledulce.

Avanziral je klerikalni agitator Majer iz Kamnika. Kakor je znano je imel Majer iz Kamnika zaradi volilne agitacije pri kamniških občinskih volitvah neprijetnosti pred sodiščem. Klerikalci so njegov trud lepo poplačali. Majer je bil preje pri davkarji — da bo lažje in nemoteno delal za stranko, so ga klerikalci postavili pri deželnem odboru in sicer takoj v 9. plačilni razred. Popolnoma prav je, da dobi vsak po zaslužku, le da bi to morala storiti stranka — dežela pa ni prisiljena plačevati klerikalne zasluge.

†Bogoboj Rucović. V Belgradu je umrl eden najodličnejših srbskih igralcev, član kraljevskega gledališča Bogoboj Rucović, ki je dolgo vrsto let deloval na raznih srbskih odrih.

Srbi na vsesokolskem zletu. Letošnja praška vsesokolskega zleta se udeležijo srbske sokolske organizacije v velikem številu. S posebnim vlakom, ki ga da srbsko železniško ministrstvo brezplačno na razpoto, oddide v Prago nad 500 srbskih Sokolov, ki bodo pri telovadbi nastopili skupno v posebni točki. Velika vaja, ki jo bodo izvajali srbski Sokoli, je obenem simbol srbske zgodovine. V prvem in drugem delu se izvajajo najstarejše srbske narodne telovadne vaje, v tretjem in četrtem se prikazuje nekdanja svoboda in veličina srbskega carstva, nato sledi napad sovražnikov, junaški boj za svobodo, poraz, suženjstvo, borba za osvoboditev; vajo končuje konečna zmaga Srbov, ki jo prestavlja vse to srbsko sokolstvo v velikanski skupini z razvitim prapora nove svobode.

Dramatično društvo v Ljubljani ima v petek, 19. t. m. ob 7. uri zvečer v prostorih Narodne čitalnice odborovo sejo, na katero se vabijo radi izredno važnih razprav vsi gg. odborniki, kakor tudi člani intendantce, da se je blagovoljijo polnoštevilno udeležiti.

Češka šola na Dunaju. »Narodni Listi« poročajo iz Dunaja, da je nižjeavstrijsko cesarsko namestništvo naročilo dunajskemu županu dr. Neumayerju, da mora nemudoma zopet odpreti sedaj zaprto češko šolo, dokler ne pade končna odločitev.

Razpust graškega občinskega sveta. Vsa posredovanja med nemško - nacionalno večino in socialnimi demokrati, katera vodi direktno štajersko cesarsko namestništvo samo, so se dosedaj popolnoma izjalovila. Tako večina, kakor socialistična manjšina nočeta niti za las odnehati od svojih zahtev. Pogajanja se bodo sicer še nekaj časa nadaljevala, a že sedaj je gotovo, da brez uspeha. Graški občinski svet bo končno moral biti razpuščen.

Najvišjo zahvalo je prejelo tukajšnje društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb za svojo vdanostno izjavo izraženo brzojavnim potom Njegovemu Veličanstvu o priliki občnega zbora dne 28. marca t. l.

Težke opeklino. V soboto popoldne je šla šletna Antonija Zanoškar iz Glinice k nekemu tamošnjemu peku po gline, katero bi rabili doma za likanje. Ogled je bilo še precej žareče, tako da je pričelo med potjo goreti. Ogenj je zajel tudi obleko mlade deklice in jo težko poškodoval.

Iz skednja je padla. Vdova Apolonija Tome iz Poljan je šla v ponedeljek na skedenj po seno. Pri tej priliki ji je spodrsnilo, naker je padla štiri metre globoko in si zlomila desno nogo. Prepeljali so jo v bolnišnico v Ljubljano.

Nesreča v jami. Predvčerajšnjim je 14-letni Melhior Kangler mazal v premogokopu v Trbovljah neki stroj. Kar ga stroj zgrabi in mu zlomi roko. Težko ranjenega so morali poslati v ljubljansko bolnišnico.

Napad. Pretečeno nedeljo so neznani fantje napadli kurjača Petra Gostinčarja iz Most na cesti in ga pretepli. Gostinčar je zadobil tu-

di deset sunkov z nožem in je bil na več krajih nevarno poškodovan.

Potres v Spaniji. Kakor se poroča iz Cimballe pri Saragosi v Spaniji, je bilo občutiti tamkaj hude potresne sunke, katerim je sledil velikanski vihar. Ljudstvo je v silnem strahu zapustilo hiše in zbežalo na prosto. Več hiš je bilo močno poškodovanih.

Dve roparski dekli pred dunajsko poroto. Pred dunajskim porotnim sodiščem se sedaj vrši razprava zoper dekli Singhuber in Holy, ki sta napadli vdovo Smöch, jo pretepli in popolnoma oropali, nakar sta pobegnili. Dekli sta bili že večkrat redkaznovani radi vlačugarstva in tatvin. Napadena vdova Smöch je kmalu za poškodbami umrla. Sodišče je Singhuberjevo obsodilo na 7 let, Holyjevo pa na 4 leta težke ječe.

Sava prestopila bregove. V okraju Garvang v Bosni je Sava prestopila bregove. Več pokrajin je poplavljenih. Po celi Bosni so padle velikanske mase snega. Sadržaja ima velikansko škodo. V Hercegovini so trte skoro popolnoma uničene.

Smrti padec s konja. Bogoslovec Glatzel iz Berlina je tako nesrečno padel s konja, da je obležal na mestu mrtev.

Nove vrste samomorov. Na letalnem polju v Versaillesu pri Parizu je avijatik Ferlept v samomorilnem namenu skočil iz višine 200 m na zemljo in obležal na mestu mrtev. Kot vzrok njegovega samomora se navaja spor z ženo.

K tatvinj »Mone Lise«. O aretaciji muzejskega tatu Chauveau in njegove ljubice Sigard se dodatno še poroča: Skoro gotovo je, da je vetovnoznano sliko »Mona Liso« ukradel iz Louvra v Parizu, Chauveau. Muzejski slugi so odločno izjavile, da je Sigardova ona ženska, ki je bila v muzeju s Chauveau-om takrat, ko je isti ukradel neko dozo Ludovika XVI. Radi izvanredne lepote deklice slugi niso pazile nanjo in njegovega ljubčka, ki je med tem izvršil tatvino.

Ukradeno kolo trdke Kinta je bilo v sredo od pol 8. do 8. ure zvečer dne 17. t. m. Milanu Poličarju na dvorišču gostilne pri Jagru v Št. Vidu nad Ljubljano. Kolo je skoro novo vredno 170 K. Sviri se pred nakupom!

Vinogradniki! V noči na 13. april t. l. zadel je nas huda nesreča. Pozebel nam je večji del toliko željno pričakanega, bogatega vinskega pridelka. Vprašal bo gotovo vsak od Vas, kaj mu je treba sedaj storiti, da ohrani zdaj trto in to, kar je še na njej nepoškodovane. Zato Vam dajem sledeče nasvete: Za sedaj ne kaže družega, kakor trto popolnoma pri miru pustiti in opraviti tista dela v vinogradih, ki so sedaj potrebna, to je zlasti okopavanje. Vsak trtni poplek obstoji iz treh oces, enega glavnega in dveh stranskih (podočkov). Sedaj se še ne da zanesljivo presoditi, ktera ocesa so pozebla. V večini slučajev je pozebel samo glavni ocek in podočka sta zdrava. Eno ali drugo teh stranskih oces bo pozneje pognojalo. Na teh mladikah bo tudi nekaj grozdja, čeprav bolj drobnega. Iz tega razvidite, kako ne spametno delajo tisti, ki — morda v neumestni jezi — šparone (mahnjence, preveze) stran režejo. Pustite torej trto v miru. Ko bo nastalo trajno gorko vreme, bo sama pokazala, kaj je na njej še živega in to bo treba skrbno obvarovati! Potem bomo morali zlasti suhe, od mraza uničene poganjke omandati (obrtati), da se poganjki iz stranskih oces (podočkov) lahko bolj razvijejo. Sedaj pa še ne kaže tega delati, ker bi znalo še to pozebsti, kar je dosedaj še ohranjeno! Vsaj smo šele sredi aprila in nam grozijo še ledeni mozeji! — Ko bodo mladi poganjki dosegli dolžino 15 do 20 cm, potem bo treba vse nepotrebno omandati (obrtati), po cvetenju mladice na šparonih skrajševati itd., da trta po nepotrebem moči ne trati. Zlasti pa ne smemo zanemariti vežnje, škropljenja in družega dela v vinogradih, ker bi imel sicer ta mraz hude posledice še za prihodja leta! — C. kr. vinarski nadzornik B. Skaličky.

Kinematograf »Ideal«. Danes priljubljen specialni večer. »Lov na divje koze.« (Naravni posnetek.) »Gasteinsko kopališče.« (Krasna potovalna slika.) Drami »Materinska ljubezen« in »Chopin« samo zvečer. »Zigotto in modri tužje.« (Dresirani konji.) »Mirko se ženi.« igra 6-letni Abelard in sijajna ameriška humoreska »Zvižča krojačeve žene.« Na koncu ameriška senzacionalna drama »1000 dolarjev nagrade.« Jutri Asta Nielsen »Preganjanje od smrti« in vesellogra »Varstveno društvo mladih deklet.«

DRUŠTVA.

Sokol v Šiški. Včeraj se je vršil v gostilni brata Burja v Spodnji Šiški občni zbor Šišenskega Sokola v tako izredno lepi in častni udeležbi, kakor je bila še na malo katerem občnem zboru Šišenskega Sokola. Edina točka dnevnega reda so bile nadomestne volitve, ki so se izvršile v popolnem soglasju ter so bili voljeni v odbor bratje: Starosta: Ivan Zakotnik; podstarosta: Milan Cimerman; načelnik: Armin Cuznar, v ostali odbor pa bratje: Ivan Režek, Janko Kelec, Čolnik, Ogrižek star., Cuznar Julij, Burja Peter, Porenta, Okorn in Ščerbačič. Pri slučajnostih se je izrekla marsikatera lepa in uvaževanja vredna beseda o nalogah društva in o njegovem bodočem delu za dosego vzvišenih ciljev. Šišensko slovenstvo je lahko mirno, ako stoji na braniku slovenske in napredne stvari v Šiški tako zavedni in vztrajni delavci, kot se zbirajo pod praporom Šišenskega Sokola. Društvo bo svoje naloge pa tem vspešnejše vršilo, čimbolj se bo zavedala tudi slovenska napredna javnost dolžnosti, ki jih ima ona proti društvu. Pričakujemo tedaj, da bodo v času krute klerikalno - nemške strahovlade, ki je vrglo krepko se razvijajoče društvo iz telovadnice na cesto, priskočili društvu Sokol v Šiški, kakor tudi društvu za zgradbo na pomoč s čimvečjimi in številnejšimi prispevki.

Društvo slov. trg. sotrudnikov za Kranjsko s sedežem v Ljubljani vabi vse svoje člane na prijateljski sestanek, ki se vrši dne 20. t. m. (sobota) v velikem salonu »Hotela Ilirija«. Tovariši, vsi do zadnjega!

Za družbo sv. Cirila in Metoda. G. notar v Trzinu M. Marinček je poslal 10 K darilo g. M. Bergerja, ker je zmagal v pravdi pravica. G. dr. Vladimir Sernec, odvetnik v Mariboru, je nakazal 20 K č. g. krtitelja malega Vladimirja Serneca, Hvala. — Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Škedenju je naročila pri osrednji družbi 1000 narodnih kolkov, katere bo razdelila med trafikante v razpečevanje. Dobra misel. Na sestanku so preteklo zimo sklenili tudi odborniki podružnic na Savi in Jelenicah in zastopnice ženske podružnice na Jelenicah med raznimi zelo praktičnimi nasveti tudi predlog, da naj podružnice oskrbujejo razpečevanje narodnega blaga. S tem bode ustrezno marsikomu, družba pa dobi znatnih dohodkov. Priporočamo v posnemanje vsem podružnicam, katere na ta način še ne delujejo. — Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je volil pok. gosp. Franc Bavčar v Selu 25 K. Slava rodoljubu!

Podružnica slov. plan. društva v Kranjski gori naznanja, da napravi ob lepem vremenu prihodnjo nedeljo t. j. 21. t. m. skupen izlet iz Bohinjske Bistrice čez Sorco v Podbrdo. Odhod iz Bohinjske Bistrice ob 9. uri dopoldne. Ta izlet napravi tudi podružnica slov. plan. društva za Trst isti dan. Ker nameravana tura ni nevarna in težka, je upati, da se bode iste udeležilo mnogo članov.

Idrija.

Javen ljudski shod. Prihodnjo nedeljo dne 21. t. m. se vrši ob 9. uri dopoldne v pivarni pri »Črnem orlu« javen ljudski shod, kjer poda krajevni odbor rudarske zadruga poročilo o rešitvi resolucije z dne 17. marca t. l. in delavskih pritožb. — Na dnevnem redu je tudi razgovor o praznovanju 1. maja.

Gledališče. V bližnjem času uprizori Dramatično društvo »Nebesa na zemlji«, socialni demokrati pripravljajo Kristanovo dramo »Samosvoj«, društvo »Svoboda« se pripravlja na »Desetega brata«, ženska podružnica C. M. D. pa namerava igrati »Malega lorda«.

Dr. Pavel Indra, naš okrožni zdravnik, je prestavljen v Kostanjevico, kamor odide dne 1. maja. »Slovenec« ga sumljivo hvali in pravi o njem, da je rad prihajal na klerikalne prireditve.

Navdušeni patrioti so naši veteranci. Njihovo društvo razpošilja okrožnico, kjer govori doslovno, »da se sprejme nekdanje člane nazaj v društvo, ki so zares bili pravi veteranci ter gojili patriotizem in so zgolj z nekdanjimi nastalih neljubih razmer odstopili iz tega društva.« — Nadalje govori okrožnica, kar je posebej vabljivo: »Samo umevno pa je, da z veterancem častjo se pokopije na željo umrlega ali njega sorcev vsakega člana veteranskega društva.« — Posebno povzdigujejo v veličasten pa je konec okrožnice, ki pravi dobesečno: »Blagovolite predležčo poročilo vzeti na znanje in približajte se v prelepo vrsto nekdanjih tovarišev, da tako zamoremo v večjem številu širiti misel po našem starem veteranskem geslu: za Boga, cesarja in domovino!« —

Trst in Primorje.

Srčne zadeve tržaških Nemcev. Ti tržaški Nemci so čudni patroni. Podobni so ježu, ki je lisico spravil iz luknje. Naši Italianisini so pa so toliko kratkovidni, da vedno psujejo »ščavi« in vidijo samo prodiranje Slovencev v Trst, ne vidijo in opazijo pa širjenja Nemcev v Trstu. O svojem gibanju poročajo tržaški Nemci v »Triester Tagblattu« in »Triester Zeitung« ki jim jih vzdržuje država. Če imajo pa tržaški Nemci še kake posebne želje do vlade, ki morajo priti tudi do centralne vlade, tedaj pa sežejo po »Grazer Tagblattu« in tam odlože svoje srčne zadeve ali pa izrazijo svoj veto v kaki zadevi. Tako se zaletavajo v »Grazer Tagblattu«, ki je posebno cenjeno glasilo od deželnega šolskega nadzornika v Trstu za nemške šole, znanega propagatorja germanizacije v Trstu, dr. Kaureja. Dne 17. t. m. jim ni všeč trgovska in nautiška akademija, ki je sedaj italijanska. Dr. Kauer bi namreč imel rad na ti akademiji nemške paralele, da bi se širil tudi tu nemški duh, kakor na Kauerjevem nemškem liceju. Povedati pa moramo, da je ta — isti Kauer strupen sovražnik vsega — kar je slovensko. Ta dr. Kauer namreč tudi potom »Volksrata« ovira, da Slovenci ne dobe slovenskih paralel na srednjih šolah v Trstu. Sedaj se pa gre za nemške paralele na trgovsko nautiški akademiji v Trstu. Mi sicer nismo nasprotni tej zahtevi Nemcev, ker bi potem zahajali v te paralele tudi slovenski dijaki, toda zgodilo bi se potem tako, kakor na vseh nemških šolah in paralelah v Trstu: **da bi namreč tudi te paralele veljale za nemško posest z nemškim učnim jezikom, a bi se vzdrževale le na podlagi slovenskih otrok, kakor vse nemške šole v Trstu.** Če bi bili Nemci pravičniki, bi morali zahtevati tudi na trgovski in nautiški akademiji z nami vred slovenskih paralel in bi se morali naučiti toliko slovensko, da bi tudi oni lahko jih posečali. To bi bilo pravično z razmerjem prebivalcev v Trstu, ker je razmerje Nemcev in Slovencev 1 : 8.

Kaj jih peče? Italijanska magistratna kamora v Trstu je namreč pripravljena napraviti z državo pogodbo, da ona prevzame gotove stroške za trgovsko in nautiško akademijo. Točka 2. te pogodbe pa se od strani magistrata glasi, da more učni jezik na šoli, kakor na vseh kurzijah prirejenih v okrilju te šole, biti izključno italijanski. Če bi pa vlada le v kaki točki malo izpremenila to uredbo, tedaj pa mora ona prispevati mestu Trst za šolo 100.000 K. — Tržaški Nemci pravijo v »Grazer Tagblattu«, da se če kamora s tem izogniti zahtevi tržaških Nemcev, ki hočejo za par Nemcev v Trstu imeti še tu od države svojo šolo: **Avstrijska država je pa za 80.000 Slovencev v Trstu popolnoma gluha in ne da 80.000 Slovencev v Trstu niti ene ljudske šole, niti slovenskih paralel na gimnaziji in realki.**

Častni večer kapelnika slovenskega gledališča v Trstu. V nedeljo 21. t. m. obhaja slovensko gledališče v Trstu častni večer mladega a darovitega in poštvalnega kapelnika M. Poliča. Izvaja se krasna Parmova balada »Povodnji mož«.

Nov brzovlak med Dunajem in Trstom. Vlak bode odhajal iz Trsta ob 8.30 zjutraj in bode prišel na Dunaj ob 8.40 zvečer. Z Dunaja bode odhajal ob 7.30 zjutraj in bode prišel v Trst ob 7.30 zvečer. Ta nova naredba je veljavna s 1. majem. Vlak bode odhajal z dunajskega južnega kolodvora in bode vozil čez Ljubno, Celovec in Jesenice v Trst.

Poziv na Šentjakobčane. Ker se »Čitalnica« pri Sv. Jakobu v Trstu vsled prezidave poslopija začasno preseli iz sedanjih prostorov, naj cenjeni čitatelji vrnejo knjige javne knjižnice. To je potrebno potrebno vsled reda. Kdaj bode knjižnica zopet odprta in kje — se pravočasno naznani.

Razvitje zastave »Čitalnice« pri Sv. Jakobu v Trstu se vrši dne 2. junija.

V Pulj se je pripeljal danes iz Trsta predsednik avstrijskega Lloydja dr. pl. Derschatta. Od tu se odpelje na Brionske otoke.

Regulacija v Istri. Deželni odbor istrski je sklenil regulirati reko Mirno.

Pri Sv. Mariji Magdaleni v Trstu uprizore prihodnjo nedeljo, t. j. 28. t. m. v korist Ciril-Metodovi družbi igrati »Stari Ilija«.

PROSVETA.

BODOČNOST SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA.

»Panem et circenses!« tako je vpila ljudska masa v starem Rimu! Ker je človeška narava od starorimskega časa pa do današnje prosvetljene dobe ostala menda nespremenjena in ker človek po izrecu svetopisemskih načel ne živi le od kruha, ampak naj ima tudi duševne hrane na razpolago: zdj se nam čisto naravno in potrebno, da izpopolnjuje tudi današnji homo sapiens svojo izobrazbo in omiko s tem, da obiskuje razne muzeje, koncerte, operne in dramske predstave in last not least — tud kinematografe!

Iz gori navedenega sledi čisto enostavno in naravno, da skrbje država in razne mestne občine, ki hočejo imeti dobička in denarnega prometa iz mnogoštevilnega tujkega prometa, da imajo v svojih glavnih (provincijskih) mestih dragocene muzeje, umetniške razstave z duševnimi proizvodi najimennitnejših umetnikov, kakor tudi kot privlačne sile kat eksotičen izvrstna gledališča z igralci in igralkami najboljše kvalitete!

Iz zanesljivega vira smo doznali, da je imelo naše skromno gledališče v pretekli sezoni na okroglo 200.000 K vsega prometa! Ker pa igralec, godbenik in sploh vse pri gledališču zaposleno in nastavljen osebo svoj prejeti zaslužek — potrosi v našem mestu samem, tedaj je razvidno, da podpora dana gledališču od mestne občine prinaša občinarjem precej rodovitnega prometnega blaga! — Sicer pa se dosedaj še nikdar ni slišalo in tudi ne pričakovalo, da bi normalno misleč izobraženec zahteval, da naj bi omiki in kulturi posvečene stavbe n. pr. cerkve, šole (občene), muzeji, gledališča itd. itd. nosile kake pridobitvene zneske! — Vse te naprave se morajo le vzdrževati iz kulturnih davčnih prispevkov!

Vsak ljubitelj prosvete in izobrazbe sploh je gotovo z velikim zadovoljstvom čital v zadnjih dneh dnevnih vestih, po katerih je občinski svet našega primorskega emporija Trsta z večino laških svetnikov dovolil 60.000 K za 50 laških oper v Trstu! Seveda je žalostno dejstvo zraven tega, da se tudi slovenskih žuljev denar porablja le za izključno laško umetnost! — Upajmo, da bodo enkrat boljše razmere nastale tudiv Tržaškem zastopstvu!

Z vso zaupnostjo pa smemo pričakovati, da bode naš ljubljanski občinski svet upošteval dejstvo, da kranjska hranilnica žrtvuje na leto po 40.000 K podpore za majhno nemško gledališče, tudj gotovo storil svojo kulturno dolžnost, ter vse ukrenil, da se vkljub vsem stavljenim neznosnim zaprekom ohrani edino, popolno in brezdvomno prepotrebno gledališče cele Slovenije!

Katastrofa „Titanica“.

Usodepolna ledena gora.

Čim več poročil prihaja o strašni katastrofi, katera je zadela največjo izseljeniško ladijo sveta, tembolj se vedno povdaja, da se je kapitan Smith premalo brigal zavarovnostne odredbe, katere so kapitani drugih ladij na isti poti z vso strogostjo izvajali, da ne bi prišli v dotiko z ledenimi gorami, ki plavajo sedaj po Atlantskem morju. Tako poroča kapitan ladije »Of Britain«, ki je dospela včeraj iz Amerike v Liverpool na Angleško, da je slični katastrofi, kakor jezadela »Titanica« ušel samo na ta način, da ga je parnik »Virginio« na ledene gore na potu obvestil telegrafičnim potom. Gotovo je, da je bil tudi kapitan Smith opomnjen na te strašne pomorske ledene kolose, ki so povzročili že toliko gorja. Kakor je pri prekmorskih parnikih navada, se mora na take opomine vedno odgovoriti in opozoriti na to še druge ladije, ki krožijo po morju. Sedaj je vprašanje, če je »Titanica« kljub vsem sličnim opominom vendar še plul z vso hitrostjo naprej.

Premalo rešilnih čolnov.

Naravnost nerazumljivo je dejstvo, da je kolos kakor je bil »Titanica« imel samo toliko rešilnih čolnov, da je bilo mogoče spraviti vanje 600 ljudi. Vrh tega se nihče ni poslužil raznih drugih rešilnih aparatov — kakor rešilni pas — katerih je bilo na stotine na ladiji. S takimi aparati se ljudje, če je morje mirno, vzdržijo lahko več ur na morju.

Nesrečna želja po rekordu.

Podrobnosti o trčenju »Titanica« z ledeno goro, še niso znane, ker pomorska družba

White Star Line noče o tem podati nobenih podatkov. Po brzajavnih poročilih, ki so prišla v New-York, je nastala na ladiji nepopisna panika. Velikanski parnik je vozil ponoči z največjo hitrostjo, čeprav je kapitan vedel, da ima prevoziti ledeno polje dolgo 75 milj in skoro ravnotako široko. Kapitan Smith je poprej poveljeval na parniku »Olympic«. Pod njegovim poveljstvom je parnik »Olympic« svoječaso zadel v angleško križarko »Hawke«. Da bi svoj takratni poraz potlačil, je hotel s »Titanicom« doseči rekord v vožnji. Le na ta način si je mogoče razlagati, da je vozil tako hitro skozi ledeno polje. Sicer hočejo gotovi listi kapitana Smitha opravičiti s tem, da so ledene gore le čisto malo molele iz morja, sicer pa bile pod morjem. Toda tudi to bi moralo biti kapitanu znano.

Podrobna poročila o rešilni akciji. — Rešilni čolni ogroženi od ledenih gor. — Mnogo čolnov se je potopilo.

Interesantno poročilo, ki vsaj deloma opisuje obseg velikanske katastrofe je došlo brzajavnim potom iz Campertova v Ameriki. Poročilo zatrjuje, da so takoj, ko je ladija zadela v ledeno goro, poskusili vse mogoče, da bi mogli uiti popolni katastrofi. Mornarji so napeili vse sile, da bi parnik spravili v pristanišče Halifax. Šele potem, ko se je izkazalo, da se parnik ne more vzdržati na površju, so spravili potnike v rešilne čolne. Večina potnikov je bila čisto naga, drugi zopet oblečeni napol. Za prostore na rešilnih čolnih so se vršili strašni boji. Zasedeni čolni so se takoj odpeljali, da ne bi bili preblizu ladije; toda zamogli so le počasi naprej, ker so bile ledene gore tako številne, da so bili včasih čisto skupaj in so se čolni komaj zmazali skozi. Vsled tega so bili tudi čolni raztreseni daleč naokolu. Potniki, ki so morali prebiti celo noč v nezavarovanih čolnih, so silno trpeli vsled hudega mraza in so bili vedno v nevarnosti, da jih kaka plavajoča ledena gora ne potisne v globočino morja. Gotovo je, da se je več rešilnih čolnov potopilo vsled vrtincev, katere je povzročila velika ladija. To vest potrjujejo tudi razna poročila iz parnika »Carpathia«, ki povdaja, da je »Carpathia« našla na morju več prevrnjenih rešilnih čolnov in razbite dele ladije.

Blago na »Titanicu«.

Kakor poroča »Times«, je bilo blago na »Titanicu« velikanske vrednosti. Na ladiji je bilo 50.000 vreč kave, ravnotoliko čaja, razven tega diamantov in raznih drugih biserov v vrednosti 120 milijonov kron. Blago potnikov je bilo vredno par sto milijonov kron. 3418 poštnih vreč se je potopilo na dno morja.

Izplačila zavarovalnic.

Ravnatelj zavarovalne družbe »Providentia« je izjavil, da bodo morale razne zavarovalne družbe izplačati okolu 70 milijonov kron, ako se ne štejejo zraven zavarovanja zlata, denarja in življenja. Kje je bila ladija »Titanica« zavarovana dosedaj še ni znano. Dejstvo je, da bo vsled katastrofe »Titanica« oškodovanih tudi veliko avstrijskih zavarovalnic in sicer precej občutno.

Sozialna izjava v angleški poslanski zbornici.

Angleški ministrski predsednik Asquith je prečital v poslanski zbornici sozialno izjavo.

Angleška vlada je dobila že skoro od vseh evropskih držav enake sozialne izjave.

Nova katastrofa na morju.

Razburjenje radi nesreče »Titanica« se še ni pomirilo in že je došlo poročilo o novi nezgodi na morju. Angleški parnik »Earl Gray« je pri St. Johnu obšel med ledenimi gorami in se ne more rešiti. Kapitan je takoj o nesreči obvestil brezzičnim potom druge parnike. Na ladiji se nahaja 300 potnikov. Kolikor je dosedaj znano, je ladija sama popolnoma nepoškodovana in tudi še ni nihče ponesrečil. Vendar pa so potniki v velikanskem strahu in nestrpno čakajo na rešitev. Na kraj nesreče je že odplul parnik »Minto«.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Obsodba nasilstev na Hrvaškem.

Dunaj, 18. aprila. Današnja seja državnega zbora se je vršila pod utiskom dogodkov na Hrvaškem. V imenu hrvaško-slovenskega kluba je stavil dr. Šusteršič na vlado interpelacijo glede dogodkov na Hrvaškem in stavil sledeča vprašanja. 1. Kakšno ja stališče avstrijske vlade napram sistiranju ustave na Hrvaškem? 2. Katere korake namerava avstrijska vlada storiti, da varuje življenske koristi totranske državne polovice in monarhije, katere je nasilna politika ogrske vlade na Hrvaškem najhujše ogrožila? O isti zadevi so interpelirali vlado tudi socialni demokratje. Ves čas, ko so se čitale interpelacije, je zbornica odmevala klicev proti Khuenu in njegovemu organu Cuvaju na Hrvaškem! Ministrski predsednik grof Stürgkh je odgovoril takoj na interpelaciji, pa njegov govor je bil tudj ostra obsodba razmer na Hrvaškem; povdajal je, da avstrijski vladj ne pristoj ingenerca na dogodke v onostranski polovici, vendar jepa položaj na Hrvaškem danes tak, da ogrožava tudj položaj v totranski polovici in anektiranih deželah in njih interese. Glede na to se avstrijska vlada ne more odtegniti dolžnosti, v primernem času vplivati na preokret razmer na Hrvaškem in na konec izjemnega stanja, ker je to v interesu totranske državne polovice. (Odobranje.) — Ministrski predsednik upa, da bodo merodajni in odgovorni činitelji na Ogrskem storili vse, da v najkrajšem času zopet vzpostavijo ustavne razmere na Hrvaškem. Odgovor ministrskega predsednika je zadovoljil vse stranke, ki so enoglasne odobravale njegova izvajanja. Jutri se otvori o odgovoru ministrskega predsednika debata!

Modni salon M. Sedej-Strnad

priporoča cenjenim damam

261

klobuke le najfinejše izvršbe. Žalni klobuki so vedno v zalogi.

Prešernova ulica.

Palača mestne hranilnice.

Del. glavica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez.fond nad K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 304 —

žite, da ste gospodar z dejanji in ne z besedami. Z vašim imenom, z vašim bogastvom, z vašo oblastjo ni težko pridobiti si dekličjege srca. Kaj naj pomeni njen obup, njen krik, njeno plač, njeno zoperstavljenje? Končno se podvrže in se uda. Kaj želite? Ljubezensko pijačo, ki dela človeka voljnega? Hoteli bi? Dam vam jo, ali to ni vredno Ivana Neustrašnega! Pijača, to je pogum, ki ga vam hočem vlti v vašo slabo dušo. Iztegnite kremplje in jih zasadi! Bodite močni! Spustite pest na rame ljubljene deklice in ukazujte; moja si! Kričala bo in se branila. Ali občudovala vas bo. In občudovanje v ženskem srcu, je kakor široko razpahnjen vhod, vhod za ljubezen. Osem dni vas bo zaničevala radi nasilja. Vi pa ji govorite kakor gospod in krstite jo z bičem. Skoro bo uvaževala vašo moč. Razorožena, premagana z nasiljem, bo vaša na veke... Postala bo kraljica vaših sanj in hrepenenj. Pijača? Dobra je za ubogega plemiča brez pomena... Osvojena s pijačo, vas bo zaničevala, ko poneha opojni učinek. In zaničevanje je strašnejše, nepremagljivejše od sovražstva. Ako pa jo boste obvladali le s svojo močjo, se vam bo udala. In končno, kdo more trditi, da vas morebiti že ne ljubi na skrivnem? Govoril ji bom in ji prigovarjal. Povedal ji bom, kdo ste in kaj postanete. Ostalo prepustim vašji skrbi. Ali mi je potrebno opomniti vas, da poštenje, pravica ni družega, kakor prazna beseda. Sami dobro veste, da je na svetu le ena oblast: Sila! Pokoncu, vstanite gospod, naprej do osvojitve Odette de Champdivers, to je moja pijača!

Ti nasveti so se čudovito skladali z na-

— 301 —

Morebiti čin, ki teži svinčeno v spominu in razganja spanje? Morebiti prikazen, ki uniči noči? Njo, ki je bila ljubljena prva? Njo, ki je mrtva sedaj, ker je bila smrt, ali ji pa belo rezilo prodrla ljubeče srce?...

Ivan Neustrašni je pobledel in zamolklo zahrope:

— Molči čarovnik! Kaj se vtišča v pozabljeno in me dražiš. Naj je Lavra d' Ambrun poginila od strupa ali od bodala, je danes brez pomena in pozabljeno.

— Izrazite se torej, visokost, ko nočete, da bi iskal sam!...

Vojvoda se je obotavljaj. Iztrgati si srce? Okleval je... in podlegla je ljubezen.

— Pozabiti hočem deklico, je dejal s trdim glasom, ki živi v mojem srcu, v mojih mislih, v mojih sanjah in me spremlja in me preganja na vseh potih sleherni uro mojega življenja...

— In to deklico hočete izbrisati iz svoje duše? ga je prekinil Saitano.

— Da, je zahropel vojvoda. Ali moreš dati pozabljeno? Ali moreš učiniti, da bo njena smrt in njeno življenje šlo ob meni brez trpljenja. Da jo bom mogel videti odhajati brez želja in brez hotenja?

— Morem! je dejal Saitano.

Ivan Neustrašni je omahnil. Želel je, upal je, pričakoval je nasprotnega odgovora. Kajti odrekati se nečemu, se pravi iskati ravno zadržke in uvaževanja, potom katerih hočemo doseči popolno zadovoljenje naših naravnih teženj.

Saitano je nadaljeval:

Hiša Saint-Pol.

76

Slovenci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Metodove šolske družbe!

Priporočilo!

Pri nakupovanju suhih in oljnatih barv, lakov, firnežev i. t. d. se obrnite na domačo tvrdko

Premrl & Jančar v Ljubljani.

Prodaja na drobno in debelo. — V zalogi so krasne fasadne barve.

Tovarna: Kolodvorska ulica 18 in Dunajska cesta 20.

Zahtevajte vzorce in cenik.

Za poletno sezijo priporoča

„Angleško skladišče oblek“, O. Bernatovič,

Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

svojo velikansko izbiro kostumov, lahkih plaščev iz blaga, prašnih plaščev iz listra ter svilnih plaščev za dame vseh najnovejših barv. Najmodernejše obleke, klobuke in slavnike za gospode in dečke po priznani nizkih in solidnih cenah.

UČITELJSKA TISKARNA

Telefon šte. 118.

v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjiga. Cena 120 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 150 K.

Štupar: 0 prvinah in spojnah, ilustrov. Cena 150 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

Mešček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Vizitke

Engelbert Gangl: **Beli rojaki.**
Cena vezani knjigi K 3.—, broširani K 260.

Kuverte s firmo

Jožef Ribičič: **Kraljestvo čebel.**
Cena vezani knjigi 80 vin.

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 150 K. — Rape: Mladini. Cena 150 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. in II. zvezek. Cena 150 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 302 —

— Pozabiti hočete deklico, ker ste prepričani, da vas nikdar ne bo ljubila in vam ta gotovost povzroča bojazen, ki razorožuje vašo stremiljenja.

— Da! da! je jecljajoče potrdil vojvoda.

— Izražati se moram natančno. Deklica se imenuje Odete de Champdivers in pozabiti jo hočete, ker vas ne ljubi in ker vas to ovira pri vašem pohlepu po kroni...

Vojvoda je kleknj v kolenih. Grozno je zarlenčal, potegnil je bodalo in se s steklím pogledom pognal proti Saitanu.

Saitano ni mrknil. Z jeklenim glasom je nadaljeval:

— Da pa dosežete kraljevsko krono ni potreba, pozabiti na deklico. Zadostuje, da jo prisilimo v ljubezen!

Vojvoda je izpustil bodalo in omahnil na kolena. Oči so se mu skalile in se napolnile s solzami.

— Oh, je zašepetal, ako bi bila resnica...

— Slišali ste, kaj zmorem nad spominom. Zakaj dvomite, da bi ne zmoget istega na ljubeznijo? Trd gospod ste in boje se vas, ali jaz vas vidim slabega... Kje vaša moč? Kje vaša sila?

Vojvoda se je privlekel do naslonjača in se zgrudil vanj. Glavo je objel z rokami in iz prs so vrelí presekani, pridušeni vzdihí.

— Rekel sem, da jo hočem pozabiti. Norec sem bil. Ne, ne! Rajše nočem biti nikdar kralj, kakor pozabiti jo. Svoje sanje žrtvujem za njo, burgundski grb, ki se trese pred njim cela Evropa. Meščan, seljak, ubog, ponižan, vse, vse

— 303 —

rajše, le da jo bom mogel ljubiti, upati, da bo moja, moja...

Saitano ga je opazoval in obličje se je zastrló z zmagovalno mračnobo:

— Končno si moj, premagan, kakor sem hotel! Lastno hčer ljubiš! Dosegel sem in grozno kronam tvoj pohlep in tvoj zločin! Morilec, prešestnik, izdajalec svoje ljubice, izdajalec svoje žene, izdajalec svojega kralja — ne, ni je pregrehe, ki bi je ne bil podvzel, le da bi bil občudovan da bi se te bali!... Ali jaz sem te strl!... Ljubi!... Trpi!... Jokaj!... Upaj!... Kajti pride ura ko ne boš imel več solz, da bi plakal in objokoval svojo nesrečo, ko bodo oči izsušene in srce strto in pomandran od tvoje lastne hčere!...

Stopil je k vojvodi in mu položil roko na ramo.

Diaboličen izraz utešenega sovraštva je igral na njegovem licu. Govoril je in kaplja za kapljo so padale besede, kakor razjedajoč strup v vojvodovo dušo:

— Eh vojvoda, je začel počasi, ako ljubite deklico, imejte jo. Postane naj kraljica vašega srca, kraljica ljubezni in lepote, in pred njo naj leže na kolenih ljudstvo in jo molijo, ker jo ljubite vi, ki postanete vladar sveta. In ljubila vas bo ako boste gibni. Jaz pa ji udahnem ljubezen do vas. In če bi se končno tudi obotavljala postati ljubica Ivana Burgundskega, kaj vraga potrebujete, o vojvoda, ki ste silen in močan, oklevanja in se ne polastite drobnega bitja? Uspavam njenega varuha, starca Champdiversa in delo je rešeno in storjeno. Človek vašega kova je gospodar in ukazovalec. Doka-

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem neodvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.